

Pet, 28-11-2025, 21:31:32

Lektori o sebi i drugi o njima (8.)

Objavljeno: 13. studenoga 2025.

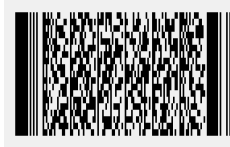
HR kalendar

- o 28. studenoga 1852. rođen Nikola Mašić
- o 28. studenoga 1867. rođen fra Radoslav Glavaš
- o 28. studenoga 1920. izborni dan za Ustavotvornu skupštinu
- o 28. studenoga 1941. rođen Željko Sabol
- o 28. studenoga 1949. umro Emilij Laszowski
- o 28. studenoga 1977. umro Krsto Špoljar
- o 28. studenoga 1991. – ratna zbiljanja
- o 29. studenoga 1714. umro Jerolim Kavanjin

Potpora

Svoju članarinu ili potporu za Portal HKV-a možete uplatiti i skeniranjem koda.

Otvorite svoje mobilno bankarstvo i skenirajte kod. Unesite željeni novčani iznos. U opisu plaćanja navedite je li riječ o članarini ili donaciji za Portal HKV-a.

Komentirajte

Telefon

Radi dogovora o prilozima, Portal je moguće kontaktirati putem Davora Dijanovića, radnim danom od 17 do 19 sati na broj +385-95-909-7746.

AKT

AKT d.o.o.
knjigovodstvo i porezne usluge

01/370-8106
akt@zg.t-com.hr
Sokolska 37
Zagreb

S HKV-om OD POČETKA!

Poveznice

P.I.P. NAKLADA PAVIČIĆ
HKZ u Švicarskoj
OBNOVA

3 komentara

Zašto nam trebaju lektori?

Približavam se kraju niza tekstova o lektorima. U ovom nastavku donosimo izbor odgovora na pitanje iz naslova: *Zašto nam trebaju lektori?* Polazeći od vlastitih iskustava i profesionalnoga okružja, svoja su promišljanja o tom pitanju napisali: gimnazijska profesorica i urednica mrežnih stranica **Hrvatski na mreži** **Antonia Sikavica Joler**, prof. mentor; glavni urednik i v. d. direktora **Glasa Koncila Branimir Stanić**; dopredsjednik Hrvatskoga kulturnoga vijeća, fizičar dr. sc. **Osor Barišić** i prof. dr. sc. **Mario Grčević** s Odsjeka za kroatologiju Fakulteta hrvatskih studija. Izabrani redoslijed ne odražava važnost pojedinih odgovora – svi su jednako vrijedni i čine zajednički prinos temi – nego je oblikovan tako da se tekstovi prirodno nadovezuju, iako su nastali neovisno jedan od drugom.

A. Sikavica Joler: Nužno je ustrajati na što kvalitetnijemu školstvu kako bi nam lektor bio što manje potreban

Što odgovoriti na gotovo 'neodgovorivo' (iako ne i retoričko) pitanje? Prvenstveno treba znati da upravo ta riječ uopće ne postoji u jeziku niti da ju možemo proizvoljno tvoriti kako nam se prohtije. A upravo to svakodnevno čine učenici ne baratajući osnovnim znanjima o svojem jeziku. Iz godine u godinu uočava se da mladi sve manje čitaju, pa tako ni ne pišu, odnosno ne znaju se izražavati na materinskome jeziku.

Jezične pogreške ne odnose se samo na elementarne pravopisne propuste u pisanju dijakritičkih znakova ili velikog i malog slova, nego se primjećuje da griješe u padežnim oblicima, sklonidbi imenica, a pridjeve i zamjenice uopće ne razumiju. Da ne spominjemo frazeologiju. Ponekad je sasvim neshvatljivo da se primjeri poput zamjenice *svoj* ili imenice *kći/kćer* ponavljaju već od osnovne škole, ali i dalje prevladava 'razgovorni' odnosno srpski oblik *kćerka*. Pritom se ovakav problem proteže sve do lekture u medijima (tiskovinama, mrežnim stranicama), ali i u nakladama uglednih izdavačkih kuća. Nameće se paradoksalan zaključak da i lektori katkad nedovoljno poznaju hrvatsku jezičnu normu? Samo, odakle krenuti – od osnovne škole ili od fakulteta? Djeluje poput začaranoga kruga...

Ili je problem upravo u medijima, koji formiraju javno mnijenje? (Evo još jednoga pojma koji većina govornika hrvatskoga jezika ne razumije.) Mediji uglavnom ne mare za jezično obrazovanje. Smatram da je kolegij *Kultura govora, čitanja i pisanja* prijeko potreban na svim humanističkim i društvenim studijima. (Sjećam se s velikim poštovanjem svoje profesorice Nives Opačić.) Međutim, također valja naglasiti da obrazovanje ne smije stati na diplomu, nego se znanje treba nadograđivati onime što se formalno zove 'cjeloživotno učenje', no pitanje je koliko pojedinaca, pa čak i onih jezično odgovornih, ulaže u sebe i proširuje svoja znanja.

Stoga su ovakvom društvu potrebni i *Zakon o jeziku* i lektorska služba. Samo se postavlja pitanje tko će, kako i kada obrazovati lektore jer je očigledno da sveučilišna diploma nije dovoljna. Institut za hrvatski jezik brine o jezičnoj politici, ali dodatni je problem pravopisni kaos u kojemu jezična norma nije do kraja jasna ni definirana: dvostruka rješenja samo zbunjuju (*neću / ne ću*), a ignoriranje leksičke norme legitimira se floskulom da je riječ o 'cjepidlačenju'. Žalosa je činjenica da zemlja od 3,8 milijuna stanovnika ima najmanje pet paralelno valjanih pravopisnih priručnika za razliku od, primjerice, Njemačke, Austrije i Švicarske, čiji 100 milijuna stanovnika piše po jedinstvenomu pravopisu.

Potom je nemalu zbrku u školstvu stvorila posljednja reforma, koja je dodatno opteretila nastavne programe posvemašnjom pomutnjom i nelogičnošću u nastavi jezika i jezičnoga izražavanja, a iznad svega u nastavi književnosti koja – ukidanjem dijakronijskoga pristupa – zapravo uskraćuje kulturu čitanja, pisanja, izražavanja... pa smo se ponovno zavrtjeli u krug. Da apsurd bude veći, sâm naziv *kurikulum* već je tvorbeno sasvim izvan hrvatske norme koja strane riječi prilagođava odbacivanjem sufiksa *-um* (milenij, aluminij i sl. pa tako i – kurikul, tj. uputnik).

Pokušavajući odgovoriti na polazno pitanje, vraćamo se i na pitanje: što lektorirati? Jesu li to samo interpunkcijski znakovi i to – kako se često sugerira – „na brzinu“? Nerijetko je u lektoriranim tekstovima problematična uporaba zareza, a pogotovo redoslijed naslonjenica. Ovo je obvezno gradivo osnovne škole (koje se ponovno uči u srednjoj školi)! Stoga je nužno ustrajati na što kvalitetnijemu školstvu kako bi nam lektor bio što manje potreban.

Snajženje Na

Svi članci na Portalu su smješteni ovisno o sadržaju po rubrikama. Njima se pristupa preko glavnoga izbornika na [vrhu stranice](#). Ako se članci ne mogu tako naći, i tekst i slike na Portalu mogu se pretraživati i preko [Googlea](#) uz upit (upit treba upisati bez navodnika): „traženi pojam site:hkv.hr“.

Administriranje

[Odjava](#)

I nakon svega ili iznad svega „kamen spoticanja“ – treba li lektorirati hrv. „Kultura“ i „vniko“? Da. Matoš je pisao svojim jezikom, Ujević svojim, Šimić, Križča... I suvremeni književnici pišu kom. No taj jezik treba odgajati čitateljsku publiku, treba i učiti mlade naraštaje. Ako je hrvatski jezik ustavna kategorija (dakle zakonska), onda njegova norma (također zakon) treba biti onaj uzor kojemu težimo. Ne zadirući pritom u književnoumjetnički funkcionalni stil. No ako razlikujemo jezik pripovjedača od govora likova, zašto onda ne lektorirati i književna djela (ne samo na pravopisnoj nego i leksičkoj razini) te zaštititi hrvatski jezik od nepotrebnih tuđica – kako anglizama, tako i srbizama?! S obzirom na to da ne živimo u olovnim vremenima koja su iznjedrila Deklaraciju, ali i Novosadski dogovor, trebali bismo osvijestiti i činjenicu da tzv. zajednički jezik ne postoji. Stoga imamo pravo i odgovornost odgajati učenike, ali i cjelokupno društvo, one koji vode ovu državu, koji upravljaju našim tvrtkama, koji piše i izdaju umjetnička djela – da se „hrvatski jezik voli znanjem“ kako nas je naučio veliki filolog akademik Stjepan Babić.

B. Stanić: Ne trebaju nam bilo kakvi lektori, trebaju nam dobri lektori

Kada čovjek radi za izdavačku kuću i novine kojima je iznimno stalo do hrvatskoga jezika, i kada baštini tu brigu koja je starija od 60 godina, onda može zahtijevati malo luksuza pa reći: ne trebaju nam bilo kakvi lektori, trebaju nam dobri lektori. Jer kao što „svatko misli da može biti novinar“, a ne može, tako i svaki koji nešto piše i čita, pa makar bio profesor hrvatskoga jezika, ne može samo tako biti (dobar) lektor. U Glasu Koncila naviknuli smo se na izvrsne lektore, što smatramo velikim blagoslovom.

Dakle, kada razmišljam zašto nam trebaju lektori, tada mislim na dobre lektore, baš kao što ljudi trebaju dobre liječnike, dobre fizičare i dobre novinare.

Lektori nam u jeziku trebaju kao čovjekovoj duši savjest. Jer, bez njih se jezik pisaca zapušta u samodostatnost, okorjelost, nazaduje, guši se u sebičnosti. Uz lektore pak pošten pisac može shvatiti gdje i koliko griješi – da bi svoje pisanje mogao popraviti, poboljšati i spasiti od propasti pred publikom.

Lektori urednicima trebaju da bi očuvali autentičnost, vjerodostojnost medija i kuće za koju rade. Lektori čuvaju jezični poredak, čime dugoročno čuvaju mir i sigurnost, a time pomažu sprječavati anarhiju. Na medijskoj vjetrometini opstaju samo autentični, dobro ukorijenjeni. Medijska kuća bez lektora odmah si može naljepiti etiketu s rokom trajanja.

Lektori nam trebaju da bismo bili shvaćeni. Mnogi ljudi danas samo to žele, da ih netko razumije. Ako lektor ne razumije, nitko ne će. Ako lektor razumije, svi bi drugi mogli razumjeti. Lektori svojim dobrim radom povećavaju stupanj međusobnoga razumijevanja u društvu.

Lektori nam trebaju za opće dobro u društvu. Koliko su jezične brzopletosti lektori dosad ublažili, koliko govora mržnje spriječili, koliko krivih procjena uočili, od dezinformacija spasili, pogotovo kad je o podacima riječ... Tko ima dobrog lektora, dobiva na vremenu jer objavljuje s odmakom, a odmak je uvijek blagotvoran.

Najzad, i piscima i urednicima i lektorima zajednička je briga za jezični okoliš. Lektori su posljednja karika u ekološkom lancu i ako su vrsni, mogu baciti mnogo jezičnoga smeća, dobro pročitati poruke i provjetriti misli. Znamo, u sprječavanju zagušenja teksta nisu njihovi zahvati uvijek bezbolni. No trebaju nam, jer uz njih se lakše diše.

O. Barišić: Lektori su jedni od čuvara hrvatskoga jezika

Zlobnici bi rekli da je za odgovor na pitanje zašto nam trebaju lektori dovoljno pogledati naslove portala vodećih medija u Republici Hrvatskoj, koji vrve pogrješnim jezičnim konstrukcijama i riječima koje smo u prošlom stoljeću čitali u stripovima beogradskih izdavača prevedenima na latinicu. Sličan zaključak vrijedi i za brojne novinarske tekstove iz kojih je lako primijetiti da su nastali prijevodima umjetne inteligencije iz stranih medija. Lektori su važni.

Jedna je od posebnih vrijednosti svakoga naroda njegov jezik i vjerojatno ne treba ni spominjati koliko je napora uloženo u očuvanju ovoga našega hrvatskoga jezika. Jedni od čuvara tog jezika svakako su i lektori pa se u nebrizi prema lektorskoj struci sigurno očituje i trenutačni odnos prema hrvatskom jeziku i, općenito, prema kulturi i identitetu. Tu već ulazimo i u sferu političkih odnosa, koji prema osnovnim pitanjima što hrvatsku državu zapravo čini državom još dosta toga nisu raščistili. Posljedično, zbog toga na mnogim područjima plaćamo visoku cijenu. Pa tako i u pitanju jezične razine tekstova koji nam se svaki dan serviraju.

Umjesto razgovora kako lektorsku stuku učiniti još boljom i korisnijom – kako za novinarske tekstove, tako i za složene projekte u raznim stručnim područjima – danas u neku ruku možemo žaliti za bivšim vremenima kada smo prema pitanju jezika kao društvo bili puno pažljiviji i na jednom drugom, višem standardu. U svakom razdoblju postoje razni pritisci na jezik, tendencije njegova osiromašivanja i nekritičkoga preuzimanja stranih riječi, danas posebice iz engleskoga jezika. No to se obično rješava u institucijama i mehanizmima da se takve sklonosti izbjegnju, a jezik kontrolirano modernizira i dodatno evoluiru, u čemu neosporivo važnu ulogu moraju imati i školovani lektori.

U okviru svoje profesije mogu reći kako se i u području fizike itekako pazi na jezik. Iako su znanstveni članci koje mi pišemo ponajprije usmjereni prema egzaktnosti izražavanja i često prožeti matematičkim izrazima, prije svake objave znanstveni članak u boljim međunarodnim znanstvenim časopisima prolazi ozbiljan lektorski postupak. Pri tome se lektori ne usredotočuju isključivo na ispravljanje pogrješaka u jeziku, nego imaju dodatna znanja kako bi mogli slijediti i matematičke elemente znanstvenih članaka. Zato, ako je, primjerice, međunarodnim izdavačima znanstvenih članaka na engleskom važna lektura, ne znam zašto ona ne bi bila nama važna i za tekstove na hrvatskom jeziku.

M. Grčević: Predložio sam da se na Fakultetu hrvatskih studija pokrene specijalistički studij posvećen lekturi hrvatskoga jezika

Lektori hrvatskoga jezika trebaju nam kao stručnjaci koji će čuvati kakvoću pisane riječi i onda kada autori u tom posustanu. Na nacionalnom planu (još) nismo dosegнули razinu jezične kulture koja bi jamčila da će se hrvatski jezik u budućnosti moći nesmetano razvijati bez lektora hrvatskoga jezika, ne kao *jedinih*, nego kao *jednih* od onih koji će se skrbiti o tom da taj jezik ostane onakav kakav treba biti. Razloge zašto tu razinu do sada nismo dosegнули, valja tražiti u povijesnim i društvenim okolnostima koje počesto nisu bile naklonjene ni hrvatskomu jeziku, a ni onima koji su se njime služili, ali nešto od toga treba pripisati i osobnom nemaru ako dopustimo da i sad na nas utječu vremena koja su prošla. Danas možemo vedrije gledati na razvoj hrvatskoga jezika jer sami odlučujemo o tom kakav će taj jezik biti, no ne treba zaboraviti kakva nam je odgovornost u rukama: istodobno valja štiti prava, ali i vrijednosti.

Zakon o hrvatskom jeziku važan je korak koji smo učinili. Taj zakon propisuje, među ostalim, da su sva tijela državne vlasti, tijela državne uprave, tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave te pravni osoba koje imaju javne ovlasti, odnosno svih javnopravnih tijela u Hrvatskoj, dužna na hrvatskom standardnom jeziku osigurati jezično uređenje normativnih akata, akata strateškoga planiranja, službenih publikacija i njihovih priloga te izvješća i drugih dokumenata iz svoje nadležnosti. Te će poslove tijela državne vlasti i državne uprave osiguravati zapošljavanjem lektora hrvatskoga jezika, a druga javnopravna tijela zapošljavanjem lektora ili vanjskom lektorskom uslugom.

Iz navedenoga je jasno da će silom Zakona o hrvatskom jeziku, a i slijedom Plana hrvatske jezične politike Vlade RH koji će biti donesen sljedeće godine, na tržištu rada uskoro nastati povećana potreba za lektorima hrvatskoga jezika. Sada je situacija takva da ni jedan obrazovni program ne omogućuje stjecanje takve kvalifikacije. Poslove lektora hrvatskoga jezika obavljaju najvećim dijelom kroatisti koji su završili studij kroatistike na nekom od filozofskih

fakulteta, no ne samo oni, nego i nositelji srodnih akademskih zvanja i kroatolozi s Fakulteta hrvatskih studija. Lekturu stručnih nehumanističkih tekstova s više ili manje uspjela i završeni pravnici, matematičari itd., pa čak i oni koji nemaju visokoškolsku naobrazbu. Točno je da se kod nekih lektora posao svodi na uklanjanje zatipaka, no mnogi lektori obavljaju vrlo zahtjevne poslove koje su u minula vremena većim dijelom obavljali urednici. Mislim da će se većina tih lektora složiti s tim da ih sam filološki studij kroatistike ili kroatologije nije u dovoljnoj mjeri osposobio za posao od kojega žive i da su potrebne dodatne vještine i znanja stekli kroz autodidaktički studij i u sklopu radne prakse.

S obzirom na sve to prepoznaje se potreba da akademska zajednica u Republici Hrvatskoj reagira i da se znanja i vještine potrebne za obavljanje složenijih lektorskih poslova počnu normirati i na obrazovnoj razini. Drago mi je što u tom smislu mogu s vama podijeliti da je Odsjek za kroatologiju Fakulteta hrvatskih studija na svojoj redovitoj sjednici 10. studenoga 2025. većinom glasova prihvatio moj prijedlog o osmišljavanju i pokretanju poslijediplomskoga sveučilišnog specijalističkoga studija „Lektura hrvatskoga jezika“. Taj će prijedlog uskoro biti upućen na razmatranje i usvajanje Vijeću Fakulteta. Ako ono prihvati prijedlog Odsjeka za kroatologiju, zadužena radna skupina izradit će nacrt studijskoga programa koji će biti posvećen lektorskim sadržajima, i to ne samo na tekstualnoj, nego u potrebnoj mjeri i na govornoj razini. U svojem prijedlogu napisao sam da se Odsjeku za kroatologiju Fakulteta hrvatskih studija i Fakultetu hrvatskih studija time pruža prilika ne samo da sudjeluju u procesu koji je neminovan, nego da ga u akademskom svijetu potaknu i da inovativno i progresivno pridonese boljitku naše akademske zajednice ispunjavanjem akademskih zadaća koje su od opće društvene koristi.

Priredila: Irena Šupuković

(nastavlja se)

Tekst je dio niza „Lektori o sebi i drugi o njima“, a na Portalu HKV-a objavljen je u sklopu projekta poticanja novinarske izvrsnosti u 2025. godini Agencije za elektroničke medije. Prenosjenje sadržaja dopušteno je uz objavu izvora i autoričina imena.

Povezano

- [Lektori o sebi i drugi o njima \(1.\)](#)
- [Lektori o sebi i drugi o njima \(2.\)](#)
- [Lektori o sebi i drugi o njima \(3.\)](#)
- [Lektori o sebi i drugi o njima \(4.\)](#)
- [Lektori o sebi i drugi o njima \(5.\)](#)
- [Lektori o sebi i drugi o njima \(6.\)](#)
- [Lektori o sebi i drugi o njima \(7.\)](#)
- [Lektori o sebi i drugi o njima \(9.\)](#)

ALSO ON PORTAL HRVATSKOGA KULTURNOG VIJEĆA

Najpopularnije ženske cipele zimi.

ecoloal.com

KUPI ODMAH

4 days ago · 4 comments

Xi rekao Trumpu da je 'povratak' Tajvana ključan ...

3 days ago · 2 comments

Vučić traži šupljine u njemačkoj po